

Revolta med nemškimi fašisti; izgredi v Berlinu

Hitler odstavil "generala" svojih komunistov in izzval vihar

Berlin, 3. apr. — Včeraj je izbruhnila fašistična revolucija v Nemčiji, toda med — fašisti in komunisti. V Berlinu so bili veliki gledi pred fašističnim glavnim komitejem z vestimi in upornimi fašisti in policija, ki je bila poslana, da naredi mir, je bila v stiski, ker ni vedela, koga bi streljala in koga vrgla na cesto.

Revolta je prišla v tajni fašistični armadi v Berlinu, takozvani "sunkovnih četah", ki so organizirane za puč. General teh čet, kapetan Walter Stennes, se upri najvišjemu glavarju Adolfu Hitlerju, nemškemu ministru, ki je po njegovem mnenju strahopetec in ni vreden, da vodi "naciste" kot se na kratko imenujejo fašisti. Stennes pravi, da je Hitlerju padlo srce blaže, ko je prezident Hindenburg začel izvajati diktatorsko avtoriteto nemške ustave za pobjede fašističnih izgredov. Hitler bi moral takoj napovedati vrnitev vojnemu Hitlerju!

Hitler pa je odgovoril s tem, da Stennes kratkoma odstavil, odredil, da se morajo sunkovčevete pokoriti samo njemu. Če pa ima Stennes precej prihranjen, so ti potegnili z njim in hotel se je ravnati v kavs. Upor se je pojavil tudi v drugih mestih. Stennesovi pristaši so včeraj hoteli okupirati glavni stan v Berlinu in prostore strankinega lista "Der Angriff" ter se poljudno spoprijeli s policijo. Hitler je bil imenovan, da H. lerjeva frakcija se je pozajmo močnejša in je odbila vse napade. Če bi bil Stennes dobil mar v svoje roke, bi kmalu izšel večino na svoji strani — tako pa so praktični "nacisti" ostali tam, kjer je strankina blazija.

Berlin, 3. apr. — Včeraj je bil aretiranih devet oficirjev in deset civilistov v Fuerstenwaldu v Berlinu radi "rdeče zarote" v madri. Oficirji so obtoženi, da pomagali organizirati komunistično celico v devetem kavaletskem polku.

Če iztožil pravico, da ustavi rast velikanskega sina

Los Angeles, Cal. — Dr. Adolfe E. Rood je v četrtak zmagal pred sodiščem s svojo zahtevjo, da prepreči nadaljnjo rast njegovega 14-letnega sina, ki je že šest čevljev visok in tehtja 150 funtov. Sodnik je v svoji odločbi, ki je menda prva te vrste v analizi pravice, dovolil očetu, ki je zdravnik, da ima pravico skrbeti za telesno stanje svojega sina. Sin je v oskrbi matere, ki je ločena od očeta. Ko je videl, da sin abnormalno naraste in lahko postane telesno monstrum, je hotel z operacijo preprečiti njegov rast. Sodnik pa tega ni pustila in sledila je odločba. Sin, ki je po pameti še otrok, je bil največji med vsemi otroki v sodni dvorani, pravi vendar sodnik se ga je kar ugal, ko je stal pred njim. Zadnjič je brez ovir izvršil operacijo na njem.

Na stavarke z bombami za soljenje

Seranton, Pa. — Dne 2. aprila policija napada 600 rudarskih stavarke z bombami za soljenje, ki so hoteli ustaviti delo v treh premogovnikih Glen Alden Coal Company. Stavka rudarjev v premogovnikih v okraju Luzerne traja že deset dni.

Banka v Ciceru zaprla vrata

Chicago. — Cicer Trust & Savings banka v sosednjem Cicero je v četrtak zaprla vrata. Glavni nadzorniki so vzeli zaupanje v svoje roke. Banka je imela v imenu \$200,000 kapitala in \$50,000 previška, vloga pa je bila \$790,000.

ŠTEVILO MRTVIH V NIKARAGVI DOSEGLO 2000

Reševalno moštvo v boju z zblaznelimi ljudmi. Silno pomankanje živil. Čete banditov terorizirajo brezdomce. Škoda cenijo na 70 milijonov

Managva, Nikaragva, 3. apr. — Posadke moštva, ki so jih organizirali Američani za reševanje ranjenec, pobiranje mrtličev iz razvalin, pokopavanje trupel, nasičevanje prebivalcev in pobijanje epidemij bolezni, se morajo boriti z velikimi težavami v tem nesrečnem mestu, ki ga je porušil potres zadnji torek. Veliko domačinov je zblaznelo valed izgube svojcev in imetja in ti reveži zdaj besnijo med razvalinami in napadajo moštva, ki so na delu iskanja ranjenec in mrtličev.

Število mrtvih se zdaj domneva na 2000. Do danes so pokopali oziroma sežgali čez 700 trupel. Velika razpoka v tleh blizu mesta, katero je naredil potres, služi za grob onih, ki so tako zmečkani ali sožgani, da jih ni mogoče spoznati. Materialna škoda se ceni na 70 milijonov dolarjev.

Managva je pod obsednim stanjem in vojaške čete stražijo razvaline noč in dan; po sedmi uri zvečer ne sme nihče v mesto brez dovoljenja. Pojavila so se krzela tatov in banditov, ki se plazijo med podrtinami in kradejo kot srake. Mnogo je že bilo ustreljenih. Straža ima povelje, da ustreli vsakega bandita na mestu.

Sedež nikaragviske vlade se najbrž preseli v Granado, kajti vsa vladna poslopja v Managvi so v razvalinah in vsi arhivi so uničeni.

Bivša socialistična kandidatka izključena iz stranke

Chicago. — Louise Loeb Hamburger, ki je bila v prošlem novembru kandidatka soc. stranke za kongresnico, je bila izključena iz stranke, ker se je izrekla za Thompsona, republikanca in kandidata za župana. Mrs. Hamburger je pred člani eksekutivnega odbora okrajne soc. organizacije priznala, da podpira Thompsona, toda zagovarjala se je, da je to storila šele potem, ko je bilo ime soc. županskega kandidata vrženo z glasovnice. Dejala je, da je potem, ko je volilna komisija izrekla svoj odlok, stopila na Thompsonovo stran, ker je prepričana, da so mu delavski interesi pri srcu. Obsodila je Cermaka, demokrataškega kandidata za župana, katerega je označila za orodje čikaških bankirjev.

Razprave o starostni pokojnini

New York. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, detroitski župan Frank Murphy, škof Francis J. McConnell, rabin Stephen S. Wise in veliko število drugih poznanih voditeljev se je odzvalo povabilu in se bodo udeležili zborovanja, ki ga sklicuje Narodna konferenca za starostno zaščito. Zborovanje se bo otvorilo 10. aprila v New Yorku in se bo bavilo z načrti za uzakonitev predloga glede starostne pokojnine, ki so bile predložene raznim državnim legislativam.

Redukcije rudarjev

Wilkes-Barre, Pa. — Pittston Coal Co. je te dni ustavila obrat v treh premogovnikih in s tem je več kot dvatisoč rudarjev izgubilo delo. Depresija na trgu premoga se navaja kot vzrok za redukcije. To je že tretja premogovna družba, ki je začela z zapiranjem premogovnikov. Med brezposelnimi rudarji vlada veliko pomankanje.

Zdravnik ozdravil slepca od rojstva

Čudežev ni več, odkar je medicinska veda na delu

Philadelphia, Pa. — Earl Musselman, star 22 let, je bil slep od rojstva in nikdar ni videl luči dneva. Danes vidi na levo oko — in zdi se mu, da se je šele danes rodil.

Musselman se je rodil brez zenice. Ko je bil 14 let star, so ga stari dali v zavod za slepce, kjer se je naučil čitati s prsti. V zadnjem januarju ga je dobil v roke dr. G. H. Moore, specialist za očesne bolezni. Ko ga je preiskal, je sklenil narediti eksperiment na njem. Dognal je, da je optični živec v danem očesu docela mrtev, toda živec v levem očesu je bil otrpjen. To mu je dalo upanje.

Specialist ga je operiral pred šestimi tedni. Prerezal mu je mrtvo oko in izrezal nekaj mrtve mase, nato pa je vtaknil v oko umetno zenico. Z električno napravo je odšel otrpjeni živec in ga spojil z umetno zenico.

Pred par dnevi je dr. Moore odstranil obvezo z očesa in mladenc je prvič v svojem življenju videl zdravnikovo in predmete okoli sebe. Svetloba, ki je padala na umetno lečo, je naredila naraven odsev in oko je spregledalo.

Musselman pravi, da se čuti, kakor da je šele zdaj rojen. Zdj se mu, da je šele zdaj rojen. Zdj se mu, da je šele zdaj rojen. Zdj se mu, da je šele zdaj rojen.

Nepogajni rudarji v Indiji

Obeta se stavka, ker operatorji zahtevajo redukcijo mezd kot pogoj za obnovo pogodbe

Terre Haute, Ind. — (FP) — Pogodba med enajstim distriktom rudarke unije in Indiana Coal Operators asociacijo je potekla 31. marca.

Prenehanje z delom v premogovnikih je gotova stvar, ker vsa dosedanja pogajanja med unijo in operatorji niso prinesla nikakega rezultata. Operatorji inštrirajo, da rudarji pristanejo na znižanje mezde, kar so pa slednji odklonili. Unija zahteva šesturnik in pet dni dela v tednu, da se zmanjša brezposelnost med rudarji, dočim operatorji vztrajajo pri osemurniku in šestdnevnu delovnem tednu ter redukciji mezde.

Dalje zahtevajo operatorji, da opoldanski odmor traja samo pol ure.

Pogajanja se vlečejo že več tednov in je prav malo upanja, da bo prišlo do sporazuma. Znamenja kažejo, da je rudarska stavka v Indiji neizogibna.

Kaznjenci gradijo ceste

Richmond, Va. — Državna delavska federacija in druge delavske unije protestirajo proti uposlitvi kaznjencev pri konstrukciji državnih cest. Pravijo, da je v Virginiji več stotisoč delavcev brezposelnih, katere bi vlada prav lahko uposlila pri državnih delih.

V Minnesoti predlagajo porodno nagrado

Minneapolis. — Ako bo sprejet zakonski načrt, predložen za dnji četrtke v minnesotski zbornici, bo država plačala sto dolarjev nagrade za vsakega zakonkega otroka, ki se narodi v Minnesoti. Predloga poudarja "samo za zakonskega".

Rudarska stavka v Penni

Shenandoah, Pa. — Krog tisoč rudarjev je te dni pustilo delo in zastavkalo proti Lehigh Valley Coal Co., ker jim je reducirala mezdo za delo pri odstranjevanju opor v premogovnikih.

KASSAYJEV SLUČAJ POKAZUJE ONREŽENJE

Pet oseb, ki so podpisale poročstvo za obtoženo, je izgubilo službo. Vojaški častnik izjavil, da je sabotaža v delavcih nemogoča

Akron, O. — (FP) — Pet od 22 oseb, ki so podpisale bonde za izpustitev Paul E. Kassayja iz zaporu, v katerega je bil vreden na obtožbo, da je akual uničiti vojni srakoplov Akron, je bilo odpuščenih iz služb. Ti ljudje so bili Kassayjevi prijatelji in so mu storili uslugo, ko so podpisali del kavelje, ki je bila določena na 40,000, da se ga izpusti na prosto do obravnave. Ko so priznali ta čin, so jih delodajalci odslavili, češ, da so radikalci.

Mednarodna delavska obramba je nedavno sklicala javni shod, katerega se je udeležilo veliko število delavcev. Na shodu je govoril tudi Kassay, ki je izjavil, da je postal irtev omreženja in da ni nikdar poskusil uničiti srakoplova.

"Zelo sem vesel in hvaležen svojim prijateljem, ki so mi pomagali iz ječe," je dejal Kassay. "V sedmih dnevih, ko sem bil v zaporu, nisem mogel spati niti jesti, ker so me nadlegovale miši in podganje ter mrčes, katerega kar mrgoli v jetnikih."

Drugi govorniki so poudarjali, da je postal Kassay irtev notoričnih metod omreženja, ki se ga ameriški openšparji poslužujejo proti delavcem. Ta slučaj je tipljen. Goodyear Zeppelin Corp. je bil tiste dni reguliral mezde. Da prestraši delavce, je omrežila Kassayja in tako dala vzgled drugim, da bodo proglašeni za rdečkarje, če bodo protestirali.

Obravnava proti Kassayju je bila prvotno določena na 2. aprila, toda sodnik jo je preložil na poznejši čas. Mednarodna delavska obramba je organizirala kampanjo in sklicuje shode po vsej državi, da seznanijo ljudstvo s to zadevo.

Dr. Karl Arnstein, podpredsednik in generalni manager Goodyear Zeppelin korporacije, ter poročnik T. G. W. Settle, vojaški inšpektor v delavnici srakoplovov, sta nedavno podala izjavo, v kateri zanikata možnost sabotaže, ker je bila gradnja srakoplova vedno pod strogim nadzorstvom.

Neunijsko podjetje ne dobi pogodbe

Chicago. — Odbor okraja Cook je definitivno odklonil ponudbo Wagner Dairy Co., ki je želela dobiti pogodbo za nabavljanje mleka za okrajne institucije, ker je neunijska firma, čeprav je dala boljše pogoje kot unijska podjetja.

Napravljen je bil velik pritisk, da dobi neunijska firma pogodbo. Pred par meseci so ji okrajni uradniki obljubili, da jo bodo dobila, če bo unijozirala svoje podjetje, kar pa je odklonila.

Javne naprave pod kontrolo trasta

Harrisburg, Pa. — Stephen Rausenbusch, bivši tajnik zveznega senatorja Couzensa iz Michiganu in sedanjí pravni svetovalec governorja Pinchota, je na zaslišanju pred legislativnim odsekem izjavil, da deset elektrarskih družb kontrolira 90% javnih naprav v državi Pennsylvaniji.

Novi izgredi v jolietški kaznilnici

Joliet, Ill. — V četrtak so bili novi kravali med jetniki v strahu v novi državní jetniknici v Statevillu. Eden stražnik je bil napaden. Dvaundvajset kaznjencev je bilo uklenjenih in vrženih v samotne celice.

Davis bo odgovoril na Fishev napad

Fish je obtožil Unijo za ameriške civilne svobodščine, da podpira revolucionarno gibanje v Združenih državah

New York. — (FP) — Nedavno je kongresnik Fish v svojem govoru v radio napadel Unijo za ameriške civilne svobodščine. Na ta napad bo v kratkem odgovoril Jerome Davis, profesor na Yale univerzi, kot poročila vodstvo Unije.

Profesor je bil eden od tistih, ki so protestirali proti National Broadcasting Co., ki je dovolila Fishu, da je napadal uradnike Unije. Fishev govor je bil raspolan po vsej Ameriki. Predsednik kompanije M. H. Aylesworth je sedaj dovolil Davisu, da potom radia odgovori na Fisheve obdolžitve.

Fish je obsodil delovanje Unije in jo označil kot organizacijo, ki podpira revolucionarno gibanje, ki ima namen izpodkopati temelje ameriškim institucijam.

Roger Baldwin, direktor Unije, je tudi protestiral. "To ni prvi slučaj, da si je kongresnik Fish dovolil neupravičen napad na organizacijo," je dejal Baldwin. "Njegove trditve in obdolžitve so brez vsake podlage, zato prosimo, da se nam dovolí odgovoriti na nje, da se bo ameriško ljudstvo seznanilo z nameni in cilji te organizacije. Pričakujemo, da boste ustregli naši želji, da odgovorimo na obdolžitve. Naša organizacija zastopa stare ameriške tradicije glede svobode govora, tista in zborovanja, ki so v sedanjí dobi, v dobi političnih in ekonomskih konfliktov, bolj uveljavljanje vredne kot kdaj prej, da se skriticizirajo mnenja in nazori."

Hoover bi rad otežkočil Američanom obisk Rusije

Državni departament je že prejel zadevna navodila

Washington, D. C. — (FP) — Sedaj je prišlo na dan, da je predsednik Hoover že pred enim mesecem instruiral državni departament, naj obvesti vse ameriške konzule, naj ne dajejo več ugodnosti uradnikom zveznega trgovinskega departamenta, ko želje obiskati sovjetsko Rusijo. Vsi ti so bili doslej deležni posebnih privilegijev v obliki diplomatskih potnih listov, ki so jim nudili razne ugodnosti pri potovanju. Državno tajništvo ima oblast, da odpokliče te ugodnosti, kadar se mu vidi taka akcija umestna in priporočljiva.

Instrukcije se glase, "da predsednik ne odobrava, da bi lastniki teh potnih listov obiskovali Sovjetsko unijo in da se ne smejo izdajati v ta namen."

Ker kongres ni podrejen predsedniku ali državnemu departamentu, se pričakuje, da bo ta stvar izzvala nove prepire in konflikte med kongresniki in senatorji, ki so se odločili za obisk Rusije, ter predsednikom.

Tovarnarji krčili določbe o minimalni mezdi

Boston, Mass. — Massachusetts Minimum Wage Commission je te dni objavila imena firm, ki so kršile določbe o minimalni mezdi. Med temi so Durfee Mills, Fall River; Monarch Wash Suit Co., New Bedford; Harwood Underwear Corp., New Bedford; Lincoln Shirt Co., Polin.

Nogavičarji zmagujejo

Philadelphia, Pa. — Več kot 1,800 nogavičarskih stavarkev se je v prošlem tednu vrnilo na delo, ko je trinajst tovarn podpisalo pogodbo z unijo. Med temi je tudi Gold Seal Hosiery Co., ki se je več let upirala priznanju unije. Stavka v drugih neunijskih tovarnah se nadaljuje.

Mesarski delavci obnovili pogodbo

Seranton, Pa. — Unija mesarskih delavcev je nedavno obnovila pogodbo z delodajalci. Pogodba določa deveturnik in \$42 tedenske mezde. V veljavo stopi 15. aprila.

RESEN BOJ ZA SVETOVNA TRŽIŠČA

Konkurenčna vojna je bistvo kapitalističnega sistema in povzroča resne konflikte

Washington, D. C. — (FP) — Boji za posest svetovnih trgov igrajo veliko vlogo v vsaki razvijajoči se kapitalistični državi. Ker delavci v poedini kapitalistični državi ne morejo radi pomankanja nakupovalne moči pokupiti vsega blaga, ki ga producirajo, morajo kapitalisti iskati trge drugod. Če jih ne dobe, nastane takozvana nadprodukcija in industrije so prisiljene na omejitve obrata, dokler se ne ozépra zaloga nakopičenega blaga.

Izvoz blaga iz Združenih držav v inozemstvo se je silno povečal v prošlih letih. Pred 1895 je bilo samo eno leto, ko je izvoz dosegel vrednost milijardo dolarjev. Med 1895 in 1910 se je izvoz iz Združenih držav podvojil in leta 1911 je že dosegel vrednost dve milijardi dolarjev. Potem je prišla vojna in izvoz je poskočil na najvišjo točko. Amerika je l. 1920 izvozila blaga v vrednosti \$8,228,000,000, narkar je izvoz zopet padel.

V teku teh let se je izvršila značilna sprememba v karakteristiki izvoza. L. 1895 je samo ena četrtina izvoza vsebovala tovarniške izdelke, ostale tri četrtina pa je bil sirov material. L. 1929 pa je bilo baš obratno in so tovarniški izdelki tvorili tri četrtine izvoza.

S tem se Združene države vslopile v konkurenco z drugimi industrijskimi državami v Evropi. L. 1929 je bil izvoz ameriških izdelkov večji kot vsake druge industrijske države.

Inozemski trgi so za vsako kapitalistično državo velikega pomena. Celotno vlogo, da se izvozno blago na inozemskem trgu prodaja po cenah kot znašajo produktivni stroški, so tovarnarji že vedno na dobičku, ker jim inozemski trg odzema blago, ki bi moralo drugače ležati v skladiščih.

Ameriški tovarnarji so se v prošlih letih mnogo naučili in nastopajo agresivno, da si podvržejo trge v državah latinske Amerike, kakor tudi v Evropi in tako tekmujejo s kapitalisti drugih držav. Toda v prošlem letu je obšla ves svet industrijska kriza, ki je povzročila, da se je izvoz iz Združenih držav zmanjšal za 27% v primeri z letom 1929. Da se ni povečal izvoz v Sovjetsko unijo, bi bil padec veliko večji.

Kompeticija pa je zlo, ki ga kapitalistični sistem ne more odpraviti. Vrgla je vse industrijske države v kaos, iz katerega ne vedo izhoda. Posledica je kriza, ki bo postajala čedalje resnejša in bo dovedla do resnih konfliktov vsled anarhističnega sistema produkcije in distribucije.

Delavska ustanova ne bo imela konvencije

New York. — Workers Educational biro, ki ga vzdržuje Ameriška delavska federacija za spopisevanje vzgoje med delavci, se je z glasovanjem izrekel proti sklicanju konvencije, ki se je imela vršiti v mesecu juniju.

Kot vzrok se navaja ekonomsko krizo, ki je izžepala blagajno in rati tega ne bi moglo večje število organizacij poslati delegatov na konvencijo.

Mesarski delavci obnovili pogodbo

Seranton, Pa. — Unija mesarskih delavcev je nedavno obnovila pogodbo z delodajalci. Pogodba določa deveturnik in \$42 tedenske mezde. V veljavo stopi 15. aprila.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASNIK IN LISTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, \$1.00 in advance; in Chicago in U.S. \$1.50 as to rate, \$0.75 in advance; as to membership \$2.00.

Advertising rates on application—Manuscripts will not be returned.

Member of the Federated Press

Datum v obljubo, na primer (March 31, 1933), poleg valice samo na lastno odgovornost, da vam je v tem delu vsega vsega. Posreduje se brezplačno, da se vam hitro in ustvari.

Zemlja se trese

Zemlja se je spet stresla in Managua, glavno mesto Nikaragve v Centralni Ameriki, leži v razvalinah. Tisoč je mrtvih, par tisoč ranjenih in milijone dolarjev materialne škode. V zadnjih petindvajsetih letih je bilo širrom sveta okrog trideset velikih potresov in približno pol milijona ljudi je bilo ubitih. Zgodovina lahko zabeleži na tisoče katastrof ter vrste in milijone človeških žrtev. Ni ga leta brez večjega potresa. In vsi potresi so omejeni na tri glavne cone: Japonsko in bližino, Centralno Ameriko in bližino ter pas okoli Sredozemnega morja z Malo Azijo in Perzijo vred. V teh delih sveta so središča najhujših potresov.

Znanstveno raziskovanje vzrokov potresnih katastrof je še mlado, vendar lahko že beleži uspehe. Vzrok je več in po teh se razlikujejo potresni valovi. Večji potresi so lahko vulkanični ali gorotvorni; prve povzročajo vulkanične sile, druge pa skalne plasti, ki se premikajo in polagoma grade nove gore. Vulkanične sile so aktivne v vseh prej omenjenih conah. Lokalni sunki prihajajo tudi od podzemskih podstb.

Človeštvo se ne bo iznebilo potresov. Vsaj danes še nimamo pojma, kako bi bilo to mogoče. Ljudje lahko regulirajo reke in preprečijo povodnji in enkrat v bodočnosti bodo morda regulirali ozračje in preprečili viharje in druge vremenske katastrofe, toda podzemeljske sile so nekaj drugega. Lažje bi pa bilo zmanjšati posledice potresa, če bi bili ljudje primarno organizirani za svoje skupne koristi namesto za koristi posameznikov in posameznih razredov. Potres so bili, ko še ni bilo človeka na zemlji, torej so mu dobro znani in lahko bi se ognil krajev, kjer se redno ponavljajo. Toda civilizacija privatne lastnine rajši plača vsako ceno in okupira sleherni kotiček. Pravzaprav niso tla nevarna, razen če se pogreznijo. Nevarna so poslednja, ki se sesujejo. Kljub temu bodo Managvo nanovo sezidali iz — kamna in opeke, ki se spet sesuje pri prihodnjem potresu in ubije drugih tisoč ali več ljudi. Kadar bodo ljudje bolj socialni in ekonomski, bodo imeli za potrebne cone prožen graditveni material, ki se ne sesuje in potresa ostane brez škodljivih posledic. Človek se silno počasi učil.

Potres bi tudi moral biti dobra lekcijska za one, ki tako radi deklamirajo o božanstvenem redu v naravi, ki ga vodi neka višja sila v prid človeku, svojemu "izvoljencu". V tem slučaju lahko s lučjo iščejo harmonijo med svojimi sanjami in dejstvi, ki so.

Fašistična kultura

Diktator Mussolini je pred kratkim poročal, da fašizem se ni ustvaril svoje kulture, pa je pozval črnosrajčne poete in druge umetnike, naj pokažejo, da je fašizem tudi kulturevoren.

Kakor se kaže, je poziv dobil odmeve. To je razvidno iz sledečega poročila v mariborski "Delavski politiki".

"Govorilo se je, da fašizem nima moči na kulturnem polju, nima zmoglosti literarnega ustvarjanja. Ne, to je prenegla obojda. Fašistična literatura se je začela nenkrat bujno razvijati. — Vstal je veliki pesnik Florentinec, imenovan Virgilio Florentino in je napisal sedemindvajset pesnitve, "sedemindvajset pesnitve revolucije". Vsaka pesem izhaja v posebnem zvezku in vsaki mesec bo izšel en zvezek. Prva pesem je posvečena "Mussoliniju". V naslednjih se opisujejo fašistični junaki prav na barmerski način. Z velikimi besedami se proslavljajo dejanja fašističnega junakstva od člene svetovne vojske do slavnega pohoda na Rim. Pričarana "sveta trojica" se postavi v bran satanu, ki hoče razrušiti Rim na raski, boljševiški način. Na klice neznanega vojaka, Dantelja in Marije Device podeli bog Mussoliniju nadnaravno avtoriteto in pošlje nadangela Gabrielja v redakcijo "Popolo d'Italia", da pomene "duceju" liktorski zvezek kot simbol nebeske volje. — Nato se bojuje "duce" s svojimi neumrljivimi tovariši, proti sovražnikom na obalah Dalmacije in proti Leninu. Posreže se vnašne huda bitka med črnimi srajcami in komunisti. Prvim pomagajo angelji, drugim satani. Zmagi črnih srajcev je neoporečno in Mussolinija odnesejo angeli v nebesa, kjer mu pokaže bog bodočnost fašizma.

V zadnji pesnitvi odpre nebeska vrata "Popolo d'Italia" in "duce" pelje skozi tri svojo zmogljivo armado v večno mesto (Rim). Bog vstane s svojega trona, da občuduje ta dogodek, medtem ko pokaže vodja črnih srajcev slavno zmago kralju. Nato se odpro vrata sv. Petra — prikaže se papelj in blagoslovi orotje zmag.

Pesnitve konča s prelepo sceno, ko se papelj, kralj in "duce" bratki objamejo.

(Nadaljevanje v nadaljnjih koloni.)

Glasi iz naselbin

Zanimive besedice iz raznih krajev

Iz farmarske naselbine
Crittitz, Wis.—Kadar o kaki stvari slišimo ali čitamo pohvalo, navadno je previdnosti podvomimo, kajti prigradi se, da se včasih hvali pretirano. Ali kolikor smo slišali pohvale o Banovcu in Subiju, ni bilo nič pretiranega, kar kadar ju človek sliši peti, težko najde primernege izraza, da bi opisal svoje občutke.

Tako priliko smo imeli 19. marca zvečer, ko sta nastopila na milwaški radiopostaji; ravno tako tudi dne 22. marca sju-traj, ko je bil z iste postaje dan slovenski radioprogram, v katerem so nastopili milwaški Slovenci in Slovenke, pevci kot gobbeniki. Ko človek posluša milno glasno, ga pesem popelje v tisto brezkončno kraljestvo, kjer kraljujejo le občutki človeka. Utopi se poslušalec v milno pesmi in srce objame noomajena radost. V tem programu je nastopil tudi Ludvik Skala s pesmijo "Tička nesla pisemce." On ima jako prijeten glas, ravnotako tudi miss Novak zasluzni pohvalo ter J. Paulič za njegov trud. Poškodno je zaigral na harmoniko Louis Basel. Želim, da bi še kmalu slišali slovenske pesmi po radiu.

Crittitz je farmarska naselbina, kjer je veliko Slovencev in imamo tudi društvo št. 537 SN-PJ. Med nami vlada še prilična složnost. Razmere so kakor po drugih naselbinah, ker kapitalizem nas povsod prikaša. Za mleko dobimo povprečno \$1.10 za 100 funtov, kar komaj plača delo, a krma za živino pa stane več kot dobimo za mleko. Pod normalno ceno je pada tudi živina in poljski pridejki. Od brezposelnih v mestih smo le toliko na boljšem, da imamo dosti dela, pa tudi hrane je več kot v "dobrih" časih, ker rajši doma porabimo, kot bi dali na trg napol zastoj. Le denarja je premalo, brez katerega se pa bolj težko živi.

Vreme smo imeli do sedaj neverjetno lepo za ta kraj in čas. Vso zimo je bilo brez snega razen parkrat, ki se je nekoliko prikazalo, a je takoj izginilo. Tudi v politiki zaznamujemo nekoliko napredka. Mestnega svetovalca, Frank Benjaka, imamo že dve leti. Pri aprilskih volitvah imamo na volilni listi dva Slovence, o katerih mislim, da ne bo slabo, če ju izvolimo.

John Shaffer.

Majniška slavnost soc. kluba št. 118 v Canonsburgu
Canonsburg, Pa. — Se par tednov in zavedno delavstvo širum celega sveta bo praznovalo praznik zavednega proletarijata, prvi maj. Na prvomajskih manifestacijah bo tudi letos zavedni proletarijat pokazal svojo solidarnost in razredno zavednost proti krivičnemu družabnemu redu; manifestiral bo proti kapitalizmu in proti neštetim krivicam, ki izvirajo iz današnjega profitarkega sistema.

Tudi letos bo zavedni proletarijat na ta velopomembni dan pokazal svojo moč, svojo voljo pretrgati železne okove, v katere je uklenjen že tisočletja in tlačen in izkoriščen po vlastujočem razredu. Daleč, daleč v zgodovini sega njegovo podložništvo; od suženjstva in tlačanstva je dolga doba, ki je nepretrgana veriga krvavega izkoriščanja slabšega po močnejšem; doba prezitevnih bojov med pravico in krivico; doba nepretrgane borbe med kletvom teme in močjo svetlobe.

Kar pa je najbolj razveseljivo med razredno zavednim delavstvom, je to, ker končno vstaja; vstaja ne mogoče hitro s stališča življenja posameznika, ali hitro iz zgodovinskega vplogleda in silurno. Kaj je stoletna doba v zgodovini, kaj ena generacija? Malo več kot kaplja v morju. V teku enega stoletja, v mali dobi ene generacije je vstal velik, pred katerim se trese in ima strah buržoazija. In ta velikani je politično in strokovno organizirano delavstvo, ki bo demonstriralo na prvem maju ne samo v Evropi, marveč tudi v Ameriki — v delih najmočnejšega kapitalizma.

Ena teh številnih proslav bo tudi v Canonsburgu, Pa. Pri-

vaj divili, ko je na harmoniko igral slovenske komade. Potem vsaki igralcem in igralkam igre "štopuh", ki so jo tako učinkovito uprizorili.

Posebna hvala tudi društvom, ki se se skupno udeležili prireditve. Namreč Napredna Slovenka št. 6 JPZS; Sestre Slovenije iz West Allisa št. 9 JPZS; Soča št. 16 JPZS; Lilija; direktorij Slov. doma in društvo Moderna št. 634 SNPJ iz Sheboygana. Komčno hvala tudi vsemu delovnemu obojstvu te prireditve in vsemu slovenskemu časopisju v Ameriki, ki so prinašali dopise o tej prvi prireditvi in ponatili vesti tikakoj se programa.

Milwaški slovenski javnosti pa zagotavljamo, da ta velikanška udeležba, s katero ste nas razveselili tega dne in priznanje bo služilo nam le samo v spodbudo in krepilo za nadaljna boljša dela na polju dramatike in petja. Vse to nas ne bo prevzelo ali pokvarilo, kar se marsikaj tako rado zgodi, zato ker vodstvo in članstvo tega zbora ima dovolj bogatih izkušenj iz prešlih časov.

Nase stremenje bo vedno, lepše in boljše petje, popolnejše igre in zbljzevatvi potom tega naš narod v naselbini v tesnejšo prijateljsko vez in dajati moralno in gmetno pomoč Slovenskemu domu.

Omenjamo tudi, da nam je dal za igralne vaje brezplačno svoje prostore John Deliček. Hvala mu in ga pripravljamo.—Frank Peritz, Joseph Matoh, Val. Medie, Joe Stampfel, uradniki.

Kdo želi na farmo?
Paw Paw, Mich.—V tem kraju države Michigan se imamo farmarji še dokaj dobro. Zemlja je rodovitna in rastejo vsakovrstni pridejki, sploh kar človek vseje ali posejdi. Okolica je bogata na vrtovih in vinogradih. In če farmar ne pridela ene stvar, pridela pa drugo. So dobre ceste in veliki trgi, na primer Chicago in Detroit, kamor pošiljamo svoje prideke.

Kateroga vesel si ogledati in priti do svoje farme, je sedaj najboljše čas. Farme se sedaj tudi dobijo po pizki ceni. Kraj je zdrav in čist. Če katerega vesel priti do svoje farme in še ni popolnoma "brot", je tukaj še najboljše kraj. Pripravljen sem dati natančnejše informacije vsakomur, ki se želi naseliti na farme.—Geo Raukar, Paw Paw, Mich.

Hinavel
Detroit.—Detroitski župan je proglasil nekaj ur na veliki petek za molitev v spominu Nazarenou. Stara Avstrija je še vojake postila na ta dan in v tem ni bila edina država. Ko sem videl županov proglas, mi je z jezika glasno ušla beseda: hinavel! Družina me je začudeno gledala in vprašala, kaj je? Ker nisem mogel jezika brzdati, sem jim pojasnil, kakaj vzklik: hinavel!

Kriška castijo kot Boga, njegovih naukov pa ne upoštevajo. Gotovo je to, ako bi sedaj v dvajsetem stoletju prišel na svet, bi mu gotovo ne dali toliko časa za učiti ljudstvo kot ga je imel takrat. Castijo ga kot Boga, ali v njegove nauke ne verujejo. Predstavljajo ga nam le kot simbol potrpežljivosti, da nas laglje izkoriščajo. Takratni duhovni in farizeji so kopčili zlato in se balji, da bi usahnli ta vir bogastva, ako bi prišli nježalje, pokojni sestra pa ohrani blag spomin.—M. Sabieh, preds.

Zahvala
Chicago.—Tem potom se arčno zahvalimo za darila in podporo za velikončne praznike, katero smo prejeli od Zveze SN-PJ, v kateri so društva št. 39, 131, 270, 610, 631, 632 in 707. Ker smo v veliki zadregi in pomanjkanju, je to nas zelo razveselilo in nekoliko razbremenilo srce. Ostajamo iz hvalečnosti — družina Zakrajšek.

Zora koncert
Chicago Ill. — Posetnikom svojih polletnih koncertov hrvatsko pev. društvo "Zora" naznanja, da bo prihodnji koncert v nedeljo zvečer 12. aprila nekaj novega. Program sestoji po večini iz opernih in operetnih prizorov za mešan, moški in ženski zbor. Nastopijo tudi solisti posamezno in v duetih. Na programu so zbori iz "Caricine Amazonke", "Smiljana", "Vesele vdovice" in "Zrinskega," kakor tudi turški ples iz "Barona Tren-

Hrana modernega človeka

Zveza med prehrano in delom. — Važni izsledki fiziološke vede

V industrijskih državah čutili danes bolj neko kdaj prej nezadostno pomoč s strani svojega poljedelstva in v tem znamenju se vrtilo številne konference in reforme, ki pa ne vedojo to pravih uspehov, kar je pripisovati predvsem temu, da nimajo reformatorji nobenega pravega pojma o tem, kakšno hrano potrebuje modern človek. Premalo upoštevajo izsledke fiziologije prehrane, ki bi glede tega lahko dali točen odgovor.

Fiziologija prehrane nas uči, da so se ljudje v starih časih, ko so sami opravljali najtežja telesna dela, preživljali predvsem s kruhom in surodnimi živili, n. pr. s rišem. Vse druge, kakor meso, zelenjavo, mleko, sir itd. so upoštevali šele v drugi vrsti, kar je bilo na tisti čas, iz katerih izvira molitev za vsakdanji kruh, tudi prav.

Dandanes je marsikaj drugače. Stroji je prevzel človeku najtežja dela in zato mu je v splošnem potrebnejša hrana, ki nima toliko rodovitnih vrednot, zato pa letokolično količino bljakovin kakor prej. Kruh, posebno rižni kruh prejšnjih časov, ki nima zadostne količine bljakovin, stopa v ozadje, se drži bolj po stari tradiciji in je za pravilno prehrano manj vreden od živalskih živil, mesa, mleka in mlečnih izdelkov. Neprehajljivih snovi v živilih, ki so potrebne za redno delovanje prebavnih organov, pa nam tudi ni treba dovajati telesa s kruhom, ker jih je dovolj in našemu načinu dela primernege zastopanih v rastlinski hrani v zelenjavi, sočivju in sadju.

Tako opažamo, nadaljuje ravnatelj fiziološkega inštituta hamburške univerze dr. Otto Kestner, v resnici, kako se je prehrana človeštva pod vplivom novih delovnih načinov temeljito spremenila, v starih industrijskih deželah seveda najprej, polagoma pa tudi drugod vsem civiliziranem svetu. Potrošnja mesa in mlečnih izdelkov se je dvignila z nujnostjo naravnega zakona, prav tako potrošnja zelenjave in sadja. Ta razvoj seveda še ni zaključen, a vodi ves v to smer. Tudi poljedelstvu je sledilo — pa ne povsod enako in v zadostni meri. Tu je iskati nekaj vzrokov za krizo v poljedelski stroki, nad katero se približujejo v nekaterih industrijskih deželah. Tako proizvajata Nemčija preveč pridevkov, ki so potrebni za prehrano v prejšnjih časih (krompir, kuzuza itd.) pre malo pa sodobnim potrebam primernejših hranil, ki jih mora človek uvažati iz inozemstva — po visokih cenah (meso, jajca, sadje, pšenica, ki je bližja živalski hrani itd.) V takšnih razmerah je vsaj delno rešitev krize kar na dani tudi agrarne države, bi si lahko v marsičem popravila svoj položaj, če bi znale upoštevati pravo potrebo sodobnega človeštva po različnih njihovih produktih.

Psihologija zverine

Znani zoolog dr. Knottnerus-Mayer priveduje v decembrski številki Velikega Klajnsopih Mesecnikov vsakovrstna dotična z žvermi. Dolgo je bil ravnatelj rimskih zool. in še zmeraj neomajno veruje v dobrote vsakega bitja, celo tkzv. zgrabljivih zverin. Ako nam prizadenejo kaj hudega, se to pokaže jih ne razumemo ali jih dražimo. Če si s priliko nismo bili povsem v svesti glede krivice smo vzeli s seboj stol od tretja v kletko. Ne takih stolov so zvezane z dvema prečnicama. Tak stol se da povezniti kakor past na glas živali, ki bi morda napadla. Osupla žival potrebovala nekaj časa, da se je iznebila neke vladnega pokrivala, in nevedni posetnik je mogel medtem tiho umakniti. V istini se to komaj kdaj primerilo. Moj najljubši pes je imenovan Faff. Kako se je mogel vediti, ko sem prišel k njemu na njegov dom! Dvobrikanju ni bilo ne kraja ne konca in vselej bila prava bitka, če sem hotel proč. Kajti Faff se je po paaje vrget na hrbet, in sicer pred hodom. Stopiti preko njega bi bilo nevarno, bi me bil s svojimi šapami pridrl za nos. Tako sem moral vsakokrat njegovo poslušno obrniti drugam, da sem neopažen trčil Faff ni maral biti nikoli sam. Tožno je mija kal za menoj in ako me je pot zanesla misl sem moral vsaj pristopiti in ga bodati. Sed pri jedi se ni bilo šaliti s njim. Brkome mladiču med žrtvenim pogostoma najajali.

To je velika fašistična umetnost, ki ustvarja v kulturo. Vidi se različna degeneriranost in zmoglost nacionalistične ustvarjalce sile, ki se blicana od lovinstva, v nesmieln, frasse in smotnosti. Daleč je od resničnega življenja.

Vidiš, vidiš! Pa da ne bo fašistične kulture! Na vsak način bo, samo — ne še tako hitro. Opisani umotvor poeta Florentina dokazuje, da je njegova umetnost — rep katoliške kulture. Ako se rep ne odloži, lahko zraste njem še precej kocič "avete trojice".

Člani Hooverjevega pevkega zbora, ki zadnja tri leta prepevali o prosperiteti, so to brez dela! Cenjeni dobrodelni odbori naj jih usmilijo, če je še kaj ostalo v piskru.

Filozofija staroga Sojca: Neki železniški magnat je rekel, da prav, če človek krada, kadar je gladen. Če bi čaka! na magnata ali bogarjaki, da se pove, ni vreden niti te pravice, da bi kradl. Umrje naj gladu!

LISTNICA UREDNISTVA
Weirton, W. Va. — M. V.: Stvar glede srečkanja ne more v list, ker to prepovedujejo poštini zakoni.

Sheboygan, Wis., W. R.: Površina Francije z vsemi njenimi kolonijami in odvisnim teritorijem meri 4,980,405 kvadratnih milj. Združene države pa z vsem svojim in odvisnim teritorijem merijo 3,743,529 kvadratnih milj. (Podatki iz Daily News Almanaha.)

Erich Dwinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prosveto prevedel Tone Seljakar

Pridrvelo je nekaj Kozakov. Preko njihovega sedla so viseli krvavi oficirji. Bingljali so kakor da bi bili iz gumija in njihovi obrazi so bili strašno spačeni. K našemu vozu je pristopil mlad transbaikalski častnik. Imel je blesteče se lakatne škornje, modre svilene jahalne hlače z rumenimi portami in zeleno svilnato bluzo.

Schnarrenberg me je dregnil. Dejal sem: "Protestiram proti načinu in postopanju! Popolnoma so nas izropali, to je proti vojnemu pravu!" Schnarrenberg je zadovoljno zamrmral. Ne razume sicer niti besedice ruski, vendar pa je spoznal po naglasu, kaj sem govoril.

Mladi oficir pa se je samo nasmehnil. "Ali vam ni dovolj, da ste ostali pri življenju?" je vprašal z mehkih glasom. "Mi Kozaki nismo vedno tako velikodušni! Jaz na vašem mestu, bi bil vsekakor zadovoljen..."

Kmalu za tem je pridrvela na dvorišče trojka. Med dvema višjima ruskimi častnikoma sem spoznal nemško dragonsko uniformo, oster znan obraz z monokljem. "Ritmajster, grof Holcking, prvi eskadron!" je dejal Schnarrenberg z glasom, kakor da bi raportiral.

Trojka je obstala deset korakov pred nami. Holcking je le s težavo zlezal z voza. Oba oficirja sta ga podpirala. Toda glej — on ima še vedno opasan svoj meč! Ko je napravil nekaj korakov, ga je hotelo zadušiti, otrsel je z glavo — bil je tako slab, kakor da bi od mrtvih vstal. Eden oficirjev je skočil v hišo in se je kmalu vrnil s starim generalom, ki ga je spremljalo mnogo častnikov.

"Glejte, praporščak!" je zamrmral Schnarrenberg. Dvignil sem nekoliko glavo in sem silil nekoga, ki je javljal: "Polkovnik Beljaev prosim vašo ekscelenco, da se dovolj temu oficirju radi njegove hrabrosti še nadalje nositi svoj meč!" Holcking ne razume ruski. Kaj naj stori? S trepetajočimi prsti si je odpasal sabljo in jo krčevito stegnil pred se. Stari general pa je svečano pozdravil, se spoštljivo priklonil in mu na kavalirski način vrnil njegov meč. Holcking je ostrmel, zgrabil je z desnico meč, si del levico na prsa, potem pa je telebnil na tla, kakor posekano drevo.

"Ali ni vojna lepa?" je dejal Schnarrenberg navdušeno. "Hudirja, to pa je bilo nekaj. Naj govore ljudje kar hočejo, to je bilo nekaj velikega..."

Zvečer so nas prestali v prazno sobo divizijskega štaba. Okoli sto težko ranjenih je ležalo na slami, drug poleg drugega. Večina jih je stokalo, nekateri so hropili, mlad junker pa je nepretrgoma kričal: "Hildegard, Hildegard!" "Ali nimate nič morfija?" sem vprašal sanitejca, ki je šel mimo. "Morfium? Ničvo..."

V sredi je stala široka miza. Druga za drugo so polagali nanjo. Ob mizi stoji vojni zdravnik z zavihanimi rokami in Kozak mu sveti s kadečo se petrolejko. Na belih stenah se groteskno majajo njuni senci in zdravnik noč je videti velik in dolg kakor kosačka sablja. Skoro vsako, ki ga polože na to krvavo mizo, zakriči čez nekaj časa.

Nad visokimi drevesi stoji ovel mesec. Ob oknu drve siluete dirjajočih Kozakov z visokimi kožuhovinastimi kučmami. V diru stoji v stremenih. Bobnenje konjskih kopit jih javlja že od daleč in za hip ugliši naše stokanje. V daljavi grme topovi, nekje v bližini gori hiša.

Tako sem slab, da niti glave ne morem dvigniti. Ko se je zmrzalo, me je napadla mrzlica. Vse postave, zdravnik, Kozaka, jezdece ob oknu in ostale ranjene vidim le kakor sence. Vsi imajo nekaj tajinstvenega na sebi, so kakor strahovi in dasiravno še ne vem kaj pomeni "Rusija", vem: v teh prvih, mirnih urah slutim, da sem v trenutku, ko sem bil vjet, stopil v nov, tuj, nerazumljiv svet.

Občutil sem strah, ki se me je odpepal kakor zanjka, toda to ni bilo samo pri meni. Ležal je na vseh obrazih, oglašal se iz vsakega vzdihla. — Toda ta strah ni prihajal iz naših ran, ne iz našega obupnega položaja, ne! Stopil je iz zraka tega prostora, iz vseh teh Kozakov, iz naglasa njihove govornice, iz vsakega njihovega mirnega medvedjega giba. Odkar so nas presteli v to sobo, še celo Schnarrenberg ne govori. Zdrobila nas bo ta temna zemlja! smo si mislili ta hip vsi.

Opolnoči je prišlo v sobo neko kmečko deklet. Luč svetiljke pada na njen obraz. Bila je edina postava, ki je nisem videl kot silhueto. Imela je lončen vrč in hleb belega kruha v rokah. Ko je napravila nekaj korakov, je obstala, potegnila rame k sebi kakor da jo zebe in je plašno gledala okoli sebe.

"Le pojdi, Maša!" je dejal zdravnik. "Til te ti ne bodo ničesar storili! Kar z roke ti bodo jedli..."

Šla je ob vrsti navzdol, obstala tu in tam, in šla zopet obotavljaje se dalje. Vidim, da ima en sam vrč in en sam hleb in da išče onega, ki je najbolj potreben. Nekateri so dvignili roke, nekateri so vzkliknili "hier", raztrgan junker pa je kričal: "Hildegard, Hildegard!" Kozak je za hip dvignil laterno nad glavo, da je bolje videla. Prišla je zopet nazaj k vratom. Znova je pričela opazovati ob začetku vrste.

Ko je že drugi prišla mimo mojih nog, je obstala. Dvignil sem glavo kolikor sem le mogel, zakaj žela me je nepopisno mučila. Moj otroški obraz ji je prepadl vsakršen dvom. Odrinila je mojega sosedo nekoliko na stran, stopila je vmes, pokleknila poleg mene, dela je svojo roko okoli mojega hrba, me privzdignila in nastavila z levico vrč na moja usta.

Poželjivo sem pil, toda nisem odvrnil od nje svojega pogleda. Bila je lepa blondinka, približno osemnaest let stara in je imela okrogel otroški obraz in materinske ustnice. Ko je bil vrč z mlekom že skoraj prazen, je vzela kruh, ga razmočila v mleku in ga košček za koščkom potiskala med moje zobe. Ko je Kozak še enkrat dvignil svetiljko, je padel žarek preko njenega obraza. Tedaj sem videl, da ji drse solze po licu.

Počasi, previdno me je spustila na slamo. Oprjel sem se njenih rok, kakor se dete oklene svoje matere. Kaj nimam nič več vročine? Ali pa sem vse doživljal samo v fantaziji? Vse povsod so ljudje! si mislim. Nekaj dobrega, mehkega se me je dotaknilo in mi villo nove meč v telo. Še v svoji smrtni uri jo bom videl pred seboj.

Kmalu za tem je prirožljaj v sobo oficir. Prinesel je seboj neko povelje. Zdravnik je imel baš Blanka pod svojimi mesarskimi rokami. Takoj je prenehel. Šest, sedem nosačev nas je znosilo brez nosil — kar za noge in roke — ven. Ze vso uro me moje rane strašno bole.

(Dalje prihodnja.)

Mamica — vrne s sinčkom v naročju. Sinček kar besni od jeze, obraz mu je zalila kri in zviša se kakor kača na ognjem. — Ubožec! Kar kri mu kipi. Tako torej ga hočeš vzgajati? — Dovolj! Zdej mi je pa že dovolj! Ta fantalin mi je zrasel že čez glavo... Pozovni Klara... Klara, prinesite obed, tričetrt je že, mud se mi... — Ali hočeš tale košček v izborni omaki, srček? — Ne! — Nočeš razveseliti mamice? — Ne! In Toto porine svoj krožnik od sebe. — Nočem! — Torej kaj pa hočeš, srček? — Tistole hočem! In Toto pokaže s prtom na skledico 'ernega angleškega kleja, ki se sveti na omari.

— Saj to je klej, angelček moj, veš, klej, s katerim smo sklejili skledico, ki jo je včeraj Toto razbil. — Hočem ga! — Kaj pa zopet hoče? — vpraša papa. — Klej hoče imeti. — Kaj? ... (srdito). No, zdaj vidim, da se mu je zmešalo. — Hvala lepa! Kaj pa govoriš? Nevarnost je minila, ti bi jo pa rad priklical nazaj! Ne pozabi, da je še dete. Pa vsaj napravi tako, kakor da bi mu dal... — Klejja? — Seveda, če ga pa vsak način hoče. — Na, tu ga imaš!

In razkačeni papa vzame skledico, zajame žličico kleja in mu ga položi na krožnik. — Poži to in zamaši si zastran mene vsa čreva, da bo le mir! — Ah! Ti nimaš srca! Toto začne znova tuliti. Papa drži v eni roki skledico, v drugi krožnik in se ves trese od jeze. — No, kaj pa hočeš še, zijalo nesrečno? — No, zdaj je pa že zijalo! Toto se uri v tulenju. — Papa (se pomiri): — Kaj se že zopet začneja? Toto, moj mali Toto, kaj pa hočeš še? — Jej naprej ti. — Jaz naj jem klej???

— Vidiš ga, kaj se pa čudiš? — pravi mamica. — Toto hoče, da poskusi najprej ti klej. Saj ne bo tako hudo. — Hvala lepa.

POJASNILO DRUSTVENIM TAJNIKOM IN POSILATELJEM RAZNIH NAZANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta kakoršnokoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej povejte v pisnu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, ne izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za član in za člana. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno člansko vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga išče, semitvene ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se list priobči in da bo dete zanj plačati. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to shlep konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upravnštvo lista. Prosim, da to upoštevate in se po tem ravnamo. — Filip Godina, upravitelj.

Žepni Koledar S. N. P. J.

Izdali smo tudi letos krasni, lepo v črno platno vezani žepni koledar; knjižica obsega 124 strani, nekaj zelo priporočljivih, vseh za vsakega Sloveka. Na rok jih imamo še par sto. Naročite jih hitro, ker bodo kmalu pošli. Žepni koledar stane samo 25c. Pošljite nam naročilo in priložite 25c v pisnu. Naslovite pisno na Prosveto, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

— Pa vsaj napravi tako, kakor bi jedel. — Ah, to je pa še od sile... Toto zopet začneja: — Ti... hi... hi... hu... hu... hu... hu... — To je grozno! Vzemi ga vsaj na jezik, potem ga pa izpljuneš. Premagani papa potegne z žličico po kleju, nakremži obraz in vtakne žličico v usta. Kleja seveda ne spravi po grlu. Mamica vsa srečna objame Toto: — Si zadovoljen, srček? Glej kako te ima papa rad... Toto se ji srdito iztrga iz naročja in zatuli: — Pobral je z vrha vso smetano... katero sem hotel pojedati jaz. Zdej pa ne bom jedel.

Kateri dan je bil Kristus križan?

O dnevih Kristusovega rojstva in križanja si svet še sedaj ni na jasnem. Že stoletja se o teh datumih vodijo debate in razprave. Točna ugotovitev teh dveh dni je v našem štetju let zato

Naročnina za Prosveto

Za Združ. države in Kanado \$6.00
1 tednik in 4.80
2 tednika in 3.80
3 tedniki in 2.40

Za Cipro in Chicago je.....\$7.50
1 tednik in 6.30
2 tednika in 5.10
3 tedniki in 3.90

Tednik sam stane.....\$1.20
Tednik v Evropo stane 1.70
Poština za tednik v Evropo .50

Mladinski List stane.....\$1.20
Ml. List v Evropo stane..... 1.50

All ste naročeni na dnevnik Prosveto? Podpirajte svoj list!

tako težavna, ker se dajo teksti izročila razlagati na več načinov in ker se je vrh tega uporabil za izhodišče štetja dni v židovskem koledarju prvi pojav luninega krajca po mlaju, tedaj dogodek, ki bi se že takrat težko točno določil in ki bi se dal dandanašnji rekonstruirati le z največjo težavo. O Gerhardt iz Berlina je sedaj iznova preštudiral vidnost prvega krajca v okolici Jeruzalema, da na tej podlagi dožene pravi dan Kristusovega križanja. Pri tem se je opiral tudi na astronomske račune P. V. Neugebauerja iz Berlina. Na tej podlagi je določil kot dan Kristusove poti na Golgoto: petek 7. aprila leta 30.

NAZGANILO

iz upravnštva lista Prosveta

Naznanja se, da je cena oglasom za sredino izdaja zvišana. V dnevniku, druge dneve izven sredine izdaje je kakor prej. To velja za člana, društva in druge posameznike.

Najnižja cena za palec prostora v dnevniku izven sredine izdaje je 50c; v sredini izdaji pa \$1.00 za enkratno priobčitev. Za oglas se računam po velikosti prostora. Kadar pošljete oglas, napišite vselej, kateri dan želite, da se vaš oglas priobči in koliko nameravate potrošiti.

Vselej pišite točno in ob pravem času, ako želite imeti dobro poslugo. Prosimo vas, da to upoštevate.

Philip Godina, upravitelj.

Alli ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

NAROČNIKI - POZOR!

Znamenje (March 31, 1931), meni, da vam je naročnina tekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne preneha. Ako lista ne prejme, je mogoče vstavljen, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega slova, pišite nam dopisnico, navedite stari in novi naznanila. Naši zastopniki so vsi štveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$7.50 in za pol leta pa \$3.00. SNPJ doplačajo \$4.80 za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cipro leto \$7.50, pol leta \$3.75, za vse ostalo \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Članj doplačajo samo 50c poštino.

Naročnino lahko tudi pošljete na naslov: Mladinski List stane za leto \$1.20.

Upravnštvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA NARODNA PORNJA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za katero potrebuje agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikar ne za propagando drugih pornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoj glasilo. Torej agitatorični del in naznanila drugih podobnih organizacij in njih društev se ne pošiljajo listu Prosveta.

Agitirajte za Prosveto!

PRIDRUŽITE SE VELIKEMU IZLETU

DNE 29. MAJA TEGA LETA, NA ORJAŠKEM PARNIKU

MAJESTIC

od White Star Linije, kateri prevozi v pet in pol dneh. Na parniku bo izvrstna posluga, dobra jedila in pijača; velike zračne kabine in prostorne društvene dvorane.

Velik popust se dobi, ako se vzame povratna karta. Za pojasnila obrnite se na:

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, članske, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijačno delo prve vrste.

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

G. L. Empire: TOTO

Stanovanje imajo skromno, obledel rdeč salon, jedilnica a la Henrik II. — kakor vse jedilnice.

Milostiva gospa se oblači točno po luvrskih katalogih. Gospod prisposablja kroj svrtnikov, zdaj jih para po sredi, zdaj ob straneh, kakor zahteva moda.

Služkinja je iz bližnje posredovalnice — petindvajsetletna, uspešno cepljena.

Poldne je. Gospod prihaja po stopnicah in jih šteje: 16—17—18... Naenkrat se ustavi in neha šteti stopnice.

— No, hvala bogu, že zopet Toto! Kaj neki mu je, da se tako dere?

Toto je dedič, seveda edini. Ne smete pozabiti, da imata gospod in gospa skromno stanovanje. A ker je edini, je logično, da je razvajen in v najširšem pomenu besede trmast tiran, pred katerim se vsi tresejo.

Le pomislite, kaj bi bilo, če bi umrl! In vse ga lahko ubije: prepih, ribja kost, najmanjši ugovor.

Toto prav dobro ve, da ga lahko vse ubije. Kaj mu torej morejo odreči? Navihaneč zardi liki rak, za hip umolkne, po tem pa začne neusmiljen vriči na visokih strunah tako, da zmaže hišnik z glavo in zagodrnja: — Ze zopet ta paglavca iz

tretjega nadstropja! Bože moj, to je grozno!

Tako je bilo tudi danes. Papa je že nervozno pozvonil. — Ne zvoni tako močno! Saj tvoji sin že itak dovolj rogovilli.

Mamica mu skrbno pogladi lasce in obrise solze, ki se nabirajo na dolgih trepalnicah in teko po rdečih lclih.

— Zdej boš jedel juho... dobro juhico... Veš, od juhe se potegnesh.

— Toto se niti ne gane. — Evo, srček... Glej, kako lepo žličko imaš.

Toto izvele prve registre. Po tem pa — tresk! in šilca je v omari.

— Nočem... — Kaj praviš, Toto? — se oglašaj papa, ki se ne more več premagovati. To je pa že od sile! Ali boš jedel juho, ali pa posežem vmes tudi jaz.

V odgovor prime. Toto krožnik, pogleda hladnokrvno papana in treščil krožnik za žlico. — Nočem!

Se predno je dobro izgovoril to besedo, ga je papa odnesel na varno med stare steklenice v shrambo.

— Bova vsaj v miru obedovala, — pravi in zaklene vrata.

Videč, da je nesrečna mamica povsila oči, nadaljuje: — Kaj nisem storil prav? Menda vendar ne misliš, da bo nama ta paglavca pljuval v obraz!

— Molči, lepo te prosim! Ubijesh me! Ne gre za pljuvanje v

obraz, temveč za otroka, ki ne mara juhe, a ti mu jo hočeš vsiliti. Ti ne ješ rad teletine. Kaj bi dejal, če bi ti jo vedno vsiljevala? Od otroka pa vendar zahtevaš to, česar nisi sam ne zmoreš. Ah vi možje! In če se dolgočasiti v uradu, mora prenašati tvojo sitnost ubogi sinček.

— Torej mu delam krivico? — Tam ga imaš, le poslušaj!

In res, sinko je prepričan, da mora njegov glas prebiti vse stene in vrata. Zato se neusmiljeno dere!

— Ah, pojdi ponj! Če bo tako tulil, nam odpove gospodar stanovanje.

NAZGANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravnštvu Prosveta, da se lahko točno vredi imenih za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku ostanejo tam v arhi-vu in jih upravnštvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalaznate pripraviljenih listinah vse naslove upravnštva Prosveta posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravnštvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Philip Godina, upravitelj.